

Húsvéti szokások a Nyárád mentén

A Székelyföld legszebb pontján, hol a Nyárád vize festői rónaságot szel ketté, s a faluk egymást érve munkás székely népnek adnak jólétet: él néhány ezernyi nép, mely majdnem érintetlenül tartja fenn ősi szokásait.

Gyönyörű völgy, melynek szépségét csak az ismeri igazán, ki tavasztól látja szemkápráztató fejlődését. Elzárt kis éden, melyhez hasonlót gyakran fest a gazdag képzelet, de megteremtve így, ahogy a nagy alkotó létrehozta, kevés helyen találjuk. Beláthatatlan dús virányú völgy, melyet a Nyárád, mint kígyózó ezüst szalag fut végig, partján jómódú, népes falvakkal, míg a háttért erdő koszorúzta hegyek képezik.

A nép, mely e kies völgyet lakja, elzárva bár a világtól, jólétben él, ipart, kereskedést és gazdaságot űz, s bár műveltség és értelem tekintetében is fejlődik, ősi szokásait féltett kincsként őrzi ma is. A vasúti közlekedéstől távol, meglehetősen rossz utakon tartja fenn közlekedését a nagyvilággal, s fa- és cserépedényeit, szalmakalapjait, kosarait és építőanyagjait jó mélyen behordja Erdély szívébe. E nép, mint az egész székelység, sok költői érrel bír, s szokásaiban gyakran meglepőleg nyilvánul a népköltészet hagyományos ihlete.

Néhány hónapja csak, hogy én is e szép vidék lakója lettem, s azóta folyton a népelet föltűnőbb szokásaira figyelek. Annyi eredetiséget sehol sem találtam, mint itt. E hegyek, völgyek a múlt emlékei által benépesített tündérvilágot rejtenek magukban. A Nyárád mentén élő székely tisztán beszéli a nyelvet, csupán egyes sajátosságokat, tájszavakat vegyít bele, míg a néphumor elvitázhatatlan gazdagsága meglepőleg nyilvánul minden egyes alkalommal.

Vannak vidékek, melyek őseredetiségüket nem nagyon vesztik. Naivak és őszinték maradnak. Íme innen egy példa: Az új szolgabíró a járását utazta be, midőn egy eltérő útnál nem lévén biztos az irányról, egy arra menő székelyt megszólít:

- Hej, atyafi, ez az út vezet Havadra?
- Nem, a! Térjen az úr egy kissé csára, aztán mindenütt föl az János bá földjénél.
- De hisz azt sem tudom, merre van a János bá földje.
- Nem-e? Hát ki az úr, hogy még azt sem tudja?
- Én az új szolgabíró vagyok.
- No bizony bolond vót, aki olyan embert választott, ki még azt sem tudja, hol van a

János bá földje!

De tárcám célja ezúttal a húsvéti szokások ismertetése.

A székely legény már napokkal azelőtt gondoskodik, hogy meglepetést szerezzen szíve választottjának. Néha drága pénzért, néha nagy fáradsággal – mennyiben az alantabb lakók a havasokról szerzik be – fenyőgallyakat gyűjtenek, s nagyszombaton este a templom udvarán összegyűlve *legénybírót* választanak magok közül, kinek felsőbbbsége alatt tanácskoznak az ünnepi teendők felől, mit *határjárással* végeznek be. E bíró az ünnepek alatt a vezérök, parancsolójuk, s szavait szigorú büntetés terhe alatt átlépni nem szabad. A legkisebb vétségért vagy garázdaságért a bíró parancsára lehúzzák társai, s a *határdombon* könyörtelenül mérik rá a kisebb-nagyobb porciót. A legénysereg fölpláinkázva, cigányok kíséretével, mindenik fölcicomázott fenyőgallyal kezében összejárja a falut s minden leányos ház kapuára kitűzik a szerelemi jelt. Sír is aztán az a leány, kinek nincsen választottja! Vidám képet nyújt ünnep első napján egy ilyen székely falu. A lobogókkal, papír-láncokkal, szalagokkal felcifrázott fenyőgallyakat halkan lengeti a szellő, s a templomba siető lány büszkén néz vissza a földízített kapura. Az ünnep elseje nyugalom és áhítat napja. Az egész faluban csönd uralkodik s csupán a korcsma mutat délután némi élénkebb képet.

Annál zajosabb az ünnep másodnapja. A legénység már kora reggel összegyűl, s húzatja a cigánnyal. Jókedvű danájuk s kurjongatásuk betölti a kisded falut. Csakhamar előkerülnek a vízzel telt *kártyások*, melyekben öntözőként kisded fenyőgally szerepel, s megindul a vidám menet, melyet gyermekek serege követ. Minden leányos háznál az oda járatos vezeti pajtásait, s ő forgatja meg legelőbb szíve választottját, kit a zene és a kíváncsiság az udvarra csal ki. A vizet aztán bőven mérik, nem kell a patikába futni érte, ha kell, újra *megfejik* a kútágast. Ne hervadjon el a rozmaringszál, melynek hervadását vették hírül. Hiába szabódik a leány, lucskosra áztatják, hogy legyen mivel dicsekednie társai előtt a délutáni mulatságon.

Nem finom üvegekből, vagy mesterkélt műöntözőkkel árasztanak itt drága illatot, mesterkéletlenül foly a kedvtelés. A leány bokrétát tűz ifjának kalapja mellé, míg a többi piros tojással látja el, s szépen megköszöni a megemlékezést. Majdnem délre hajlik az idő, midőn a falu utolsó házát is eléri, s ekkora már el is készült mindannyija. Nem kell az ebéd, csak a muzsikaszó s hatalmas kurjantással siettetik az amúgy is vágyva vágyó leányokat a táncba. Most már övék a világ, a cigány húzza úgy, ahogy, de se baj, segít a bajon a boldog ifjúkor s oly lelkesedéssel járja a lassú magyar, melyet városon, művészi zene mellett, fényes parketten nem igen ismernek. A székely nép szeret is, de tud is mulatni.

Húsvéti szokások a Nyárád mentén

Írta: Harmath Lujza

2020. április 12. vasárnap, 00:00 - Módosítás: 2021. április 07. szerda, 18:40

Forrás: Fővárosi Lapok 23. évfolyam 119. szám. 1886. április 23. 835.